

Nr 54

Utlåtande i anledning av motion angående skolungdomsutbytet.

I den till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionen II: 712 av fru *Nilsson* hemställas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning angående den framtida organisationen av och formerna för den verksamhet, som i dag bedrivs av Centralnämnden för skolungdomsutbytet med utlandet, och att därvid undersöks möjligheterna till en utvidgning av studiehjälpsystemet att även gälla utlandsresor med inbyggd undervisning under ferietid.

I motionen anføres att ungdomens internationella engagemang i Sverige i dag är välkänt, och det finns anledning att anta att denna attityd ytterligare förstärks i framtiden. Motionären, som anser att samhället bör stödja internationaliseringen, menar att utbildningen i detta sammanhang spelar en avgörande roll. Centralnämnden för skolungdomsutbytet med utlandet verkar bl. a. för att utlandsresor för ungdomar kommer till stånd.

När den ökade internationaliseringen resulterar i större intresse bland ungdom för utlandsvistelser kan man ifrågasätta i vilken grad samhället skall ingripa genom tillsyn och organisation. Samhället bör enligt motionären påta sig ansvaret för att ungdomens utlandsvistelser inte kommer till stånd alltför planlöst — tungt vägande jämlikhetsskäl talar för att utlandsvistelserna blir möjliga att förverkliga för så många ungdomar som möjligt. Hur hithörande problem skall lösas är i nuläget inte lätt att säga. Ett sätt skulle kanske vara en utvidgning av studiehjälpsystemet att även omfatta utlandsresor med inbyggd undervisning under ferier. Frågan om hur vuxenutbildningen skall kunna inordnas i denna verksamhet blir alltmer påträngande.

Beträffande motiveringen i övrigt torde få hänvisas till motionen.

Remissyttranden

Över motionen har yttrande inhämtats från skolöverstyrelsen, Lärarnas riksförbund och Riksförbundet hem och skola.

Skolöverstyrelsen (SÖ) anför att de frågor som tas upp i motionen har behandlats i en utredning utförd av Centralnämnden för skolungdomsutbytet rörande översynen av Centralnämndens uppgifter och organisation. SÖ finner det därför inte behövt med någon ytterligare utredning rörande nämndens framtida verksamhet. SÖ erinrar om den i Centralnämndens utredning redovisade undersökningen rörande ungdomarnas åsikter om feriekurserna. Av denna redovisning för år 1968 framgår bl. a. att endast 10 % av deltagarna ansåg att undervisningen under kurserna gett det bästa språkliga utbytet. Umgänget med värdfamiljen och kontakterna

med utländska kamrater hade däremot för flertalet ungdomar gett ett betydligt rikare utbyte. Vidare framgår att betydelsen av undervisningsmomentet i feriekurserna minskat under åren 1966 till 1968. Då emellertid det redovisade materialet inte kan ligga till grund för en slutlig värdering syns det angeläget att närmare söka utröna värdet ur olika synpunkter av språkresorna. SÖ har därför i yttrande över nämnda utredning tillstyrkt att en vetenskaplig undersökning görs rörande den inverkan skolungdomens utlandsvistelser har på språkkunskaperna. Därvid bör även värdet av bl. a. de internationella kontakterna beaktas.

Med hänsyn till de många okända faktorer som alltså syns påverka resultatet av utlandsvistelsen för skolungdomarna kan SÖ inte heller tillstyrka att studiehjälpssystemet för närvarande utvidgas att gälla utlandsresor med inbyggd undervisning under ferietid.

Lärarnas riksförbund framhåller beträffande undervisningen under ferieresorna att denna bör förmedlas av kompetenta lärarkrafter som frivilligt ställs till förfogande. I annat fall torde undervisningens kvalitet inte uppfylla rimliga anspråk.

Riksförbundet hem och skola tillstyrker motionen.

Utskottet

Motionären föreslår utredning angående den framtida organisationen av och formerna för den verksamhet som i dag bedrivs av Centralnämnden för skolungdomsutbytet med utlandet. Därvid bör särskilt undersökas möjligheterna till en utvidgning av studiehjälpssystemet att även gälla utlandsresor med inbyggd undervisning under ferietid.

Angående frågan om utredning av Centralnämndens verksamhet vill utskottet fästa uppmärksamheten på att nämnden till Kungl. Maj:t i april förra året överlämnade en inom nämnden verkställd undersökning innefattande översyn av dess uppgifter och organisation. Utredningen har remissbehandlats och enligt vad utskottet erfarit överarbetas den för närvarande i utbildningsdepartementet.

Vad återigen angår spörsmålet om möjligheterna till den ovan nämnda utbyggnaden av studiehjälpssystemet förutsätter utskottet att detta spörsmål kommer att behandlas i samband med den pågående överarbetningen.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer utskottet,

att motionen II: 712 inte må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 oktober 1970

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

EINAR LARSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Eric Peterson (fp), Helge Karlsson (s), Karl Gustav Pettersson (s), fröken Stenberg (m), herrar Ernst Olsson* (cp), Hansson* (s), fru Landberg* (s) och herr Ove Karlsson* (s);

från andra kammaren: herrar Larsson i Borrby (cp), Nilsson i Bästekille (m), fru Ekroth (s), herrar Johansson i Simrishamn (s), Wiklund i Härnösand (s), Andersson i Örebro (fp), fru Fränkel (fp), herrar Green* (s), Häll (s), Rosqvist* (s) och fru Jonäng* (cp).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.